

Cơ chế tuần thị trong quản trị Đảng nghiêm minh toàn diện ở Trung Quốc hiện nay

Inspection mechanism in comprehensive and strict Party governance in China today

ThS. NGUYỄN XUÂN DẦN

Đài Tiếng nói Việt Nam; Email: danvov@gmail.com

Ngày nhận bài: 30/2/2026

Ngày phản biện: 5/3/2026

Ngày duyệt đăng: 20/3/2026

Chủ đề của bài viết thuộc lĩnh vực: Lý luận chính trị

Tóm tắt: Trong điều kiện Đảng Cộng sản cầm quyền lâu dài, quy mô tổ chức lớn và phạm vi quản trị ngày càng mở rộng, nguy cơ tha hóa quyền lực, suy thoái chính trị - đạo đức luôn hiện hữu. Vì vậy, việc xây dựng và vận hành hiệu quả các cơ chế giám sát nội bộ trở thành yêu cầu có tính quy luật đối với năng lực cầm quyền của Đảng. Ở Trung Quốc, cơ chế tuần thị được xác lập và phát triển như một thiết chế giám sát chính trị đặc thù, vừa kế thừa truyền thống kiểm soát quyền lực trong lịch sử, vừa được thể chế hóa trong bối cảnh hiện đại hóa quản trị quốc gia. Đặc biệt từ sau Đại hội XVIII, tuần thị không chỉ là biện pháp kiểm tra thông thường mà trở thành công cụ trung tâm trong quản trị Đảng nghiêm minh toàn diện, gắn chặt với quản trị Đảng nghiêm minh toàn diện trong bố cục chiến lược “Bốn toàn diện” và tư tưởng pháp trị xã hội chủ nghĩa thời đại mới.

Từ khóa: tuần thị; giám sát nội bộ; quản trị Đảng nghiêm minh toàn diện; tự làm cách mạng chính mình.

Abstract: Under the conditions of long-term ruling, large organizational scale, and expanding governance scope, the risks of power corruption and political and moral degradation are ever-present. Therefore, establishing and effectively operating internal supervision mechanisms has become a structural requirement for the Party's governing capacity. In China, the inspection mechanism has been established and developed as a distinctive form of political supervision, inheriting traditional practices of power control while being institutionalized in the context of modernizing state governance. Especially since the 18th Party Congress, inspection has evolved from a routine checking measure into a central instrument of comprehensive and strict Party governance, closely linked with the broader strategic framework of the “Four Comprehensives” and socialist rule-of-law ideology in the new era.

Keywords: inspection mechanism; internal supervision; comprehensive and strict Party governance; self-reform.

1. Đặt vấn đề

Xét từ phương diện lịch sử - chính trị, cơ chế tuần thị không phải là hiện tượng ngẫu nhiên, mà là kết quả của quá trình kế thừa và chuyển hóa truyền thống kiểm soát quyền lực trung ương đối với địa phương trong lịch sử Trung Quốc. Trong xã hội truyền thống, hoạt động tuần hành, thị sát chủ yếu mang tính hành chính và cá nhân, phụ thuộc vào ý chí của người cầm quyền và chưa hình thành được một thiết chế giám sát ổn định. Khi được Đảng Cộng sản Trung Quốc tiếp thu và cải biến,

truyền thống này đã được đặt trong một logic mới. Tuần thị không còn là biện pháp hành chính đơn thuần, mà trở thành cơ chế giám sát chính trị trong nội bộ một đảng cầm quyền xã hội chủ nghĩa, gắn trực tiếp với xây dựng Đảng, kỷ luật chính trị và năng lực cầm quyền lâu dài.

2. Kết quả nghiên cứu và thảo luận

2.1. Từ truyền thống kiểm soát quyền lực đến cơ chế tuần thị của Đảng

Ngay từ những năm đầu thành lập, trong điều kiện hoạt động bí mật và tổ chức còn phân tán, Đảng Cộng

sản Trung Quốc đã sớm nhận thức được tầm quan trọng của việc bảo đảm sự thống nhất về đường lối, tổ chức và kỷ luật. Cơ chế đặc phái viên được sử dụng như hình thức sơ khai của giám sát nội bộ, nhằm truyền đạt chỉ thị của trung ương, kiểm tra tình hình thực hiện và uốn nắn kịp thời những lệch lạc trong tổ chức Đảng ở địa phương. Việc Điều lệ Đảng năm 1922 chính thức hóa vị trí và chức năng của đặc phái viên cho thấy, ngay từ giai đoạn đầu, giám sát nội bộ đã được coi là một bộ phận cấu thành của công tác xây dựng Đảng, chứ không phải biện pháp tình thế. Trong thời kỳ cách mạng, tại Hội nghị Trung ương 6 khóa VI ở khu căn cứ cách mạng Diên An, Mao Trạch Đông đã từng nhấn mạnh: “Kỷ luật là cái bảo đảm để thực hiện đường lối; không có kỷ luật, Đảng không cách nào lãnh đạo quần chúng và quân đội tiến hành cuộc đấu tranh thắng lợi” (<https://www.xuexi.cn/>).

Sau năm 1949, cùng với việc Đảng trở thành đảng cầm quyền và tiến hành xây dựng nhà nước mới, yêu cầu đối với công tác giám sát nội bộ đặt ra ở một trình độ hoàn toàn khác. Trong bối cảnh quyền lực được trao cho đội ngũ cán bộ lãnh đạo ở các cấp, nguy cơ lạm quyền, quan liêu và tách rời quần chúng ngày càng gia tăng. Do đó, vấn đề không còn dừng lại ở giám sát mang tính phong trào hay kiểm tra theo vụ việc, mà là xây dựng một thiết chế giám sát ổn định, có kỷ cương, có quyền uy và có hiệu lực lâu dài, đủ sức kiểm soát quyền lực trong điều kiện Đảng cầm quyền trên phạm vi toàn quốc.

Tuy nhiên, trong một thời gian dài, do chịu tác động của các phong trào chính trị và những biến động lớn của xã hội, công tác giám sát nội bộ của Đảng chưa được thể chế hóa một cách đầy đủ, còn mang tính phân tán và thiếu tính ổn định. Chỉ từ sau khi Trung Quốc bước vào thời kỳ cải cách mở cửa, đặc biệt là khi yêu cầu hiện đại hóa quản trị quốc gia ngày càng trở nên cấp thiết, Đảng mới từng bước hình thành nhận thức rõ ràng hơn về việc phải đặt giám sát nội bộ trong khuôn khổ thể chế, gắn với kỷ luật Đảng và nguyên tắc pháp trị xã hội chủ nghĩa. Bước ngoặt mang tính thể chế xuất hiện khi cơ chế tuần thị được chính thức đưa vào Điều lệ Đảng và tiếp đó là việc ban hành *Điều lệ Công tác Tuần thị*. Từ thời điểm này, tuần thị không còn phụ thuộc vào ý chí cá nhân của lãnh đạo hay mang tính chiến dịch ngắn hạn, mà trở thành bộ phận cấu thành của hệ thống trị Đảng, được tổ chức, triển khai và giám sát theo những quy trình, nguyên tắc rõ ràng. Điều này đánh dấu sự chuyển biến quan trọng từ giám sát mang tính hành chính sang giám sát mang tính chính trị - thể chế, trong đó trọng tâm là

kiểm soát quyền lực và trách nhiệm của các tổ chức Đảng và cán bộ lãnh đạo.

Đặc biệt, từ sau Đại hội XVIII, trong bối cảnh Trung Quốc triển khai tổng thể chiến lược “Bốn toàn diện” trong đó nhấn mạnh đến quản trị Đảng nghiêm minh toàn diện, cơ chế tuần thị được đặt vào vị trí trung tâm của quản trị Đảng nghiêm minh toàn diện. Tuần thị không chỉ nhằm phát hiện và xử lý sai phạm cụ thể, mà còn hướng tới việc bảo đảm sự thống nhất về chính trị, tư tưởng và hành động trong toàn Đảng, qua đó tạo nền tảng chính trị vững chắc cho quản trị đất nước theo pháp trị. Chính trong logic này, tuần thị được xác định là công cụ quan trọng để Đảng thực hiện tự giám sát và tự chỉnh đốn trong điều kiện cầm quyền lâu dài. Ở tầng sâu hơn về mặt lý luận, sự hình thành và phát triển của cơ chế tuần thị phản ánh rõ quan điểm Đảng cầm quyền phải kiên trì “Tự làm cách mạng chính mình”. Tổng bí thư Tập Cận Bình nhấn mạnh: “Dùng cảm tự làm cách cách mạng chính mình là đặc chất ưu tú nhất, cũng là ưu thế lớn nhất của Đảng ta” (<https://www.xuexi.cn/>). Trong điều kiện quyền lực tập trung và phạm vi quản trị ngày càng mở rộng, nguy cơ tha hóa quyền lực không thể được khắc phục chỉ bằng giáo dục đạo đức hay kêu gọi tự giác. Do đó, Đảng cần những cơ chế thể chế hóa quá trình tự cách mạng, trong đó chính Đảng và đội ngũ cán bộ lãnh đạo trở thành đối tượng trọng tâm của giám sát. Tuần thị, với tính chất trực tiếp, thường xuyên và có quyền uy cao, chính là hình thức cụ thể hóa yêu cầu đó.

Có thể thấy, từ truyền thống kiểm soát quyền lực trong lịch sử đến cơ chế tuần thị hiện đại, quá trình chuyển hóa này phản ánh một bước phát triển quan trọng trong tư duy cầm quyền của Đảng Cộng sản Trung Quốc: Từ chỗ dựa chủ yếu vào uy quyền chính trị và biện pháp hành chính, chuyển sang dựa vào thể chế, kỷ luật Đảng và pháp trị xã hội chủ nghĩa để kiểm soát quyền lực. Tuần thị vì vậy không chỉ là sản phẩm của nhu cầu chống tham nhũng, mà là kết quả tất yếu của quá trình xây dựng Đảng cầm quyền hiện đại, có năng lực tự giám sát, tự chỉnh đốn và tự hoàn thiện.

2.2. Tuần thị gắn với quản trị Đảng nghiêm minh toàn diện

Trong tư duy chính trị đương đại của Đảng Cộng sản Trung Quốc, cơ chế tuần thị không tồn tại như một biện pháp kỹ thuật đơn lẻ, mà được nhấn mạnh với quản trị Đảng nghiêm minh toàn diện, với mối liên hệ nội tại và tác động qua lại chặt chẽ giữa các mục tiêu phát triển. Trong cấu trúc đó, quản trị Đảng nghiêm minh toàn diện giữ vai trò then chốt, mang tính quyết định đối với việc

hiện thực hóa ba “toàn diện” còn lại, bởi Đảng vừa là lực lượng lãnh đạo tối cao của nhà nước và xã hội, vừa là chủ thể tổ chức, điều phối và bảo đảm định hướng cho toàn bộ tiến trình hiện đại hóa đất nước. Đứng trước nhiệm vụ xây dựng Đảng hiện nay, “*Điều lệ công tác tuần thị của Đảng Cộng sản Trung Quốc*” nhấn mạnh: “Công tác tuần thị là sự giám sát chính trị của tổ chức Đảng cấp trên đối với tổ chức Đảng cấp dưới trong việc thực hiện chức năng, nhiệm vụ lãnh đạo của Đảng; nhiệm vụ căn bản là kiên quyết bảo vệ vị thế hạt nhân của Tổng Bí thư Tập Cận Bình trong Trung ương Đảng và trong toàn Đảng, kiên quyết bảo vệ uy tín cùng sự lãnh đạo tập trung thống nhất của Trung ương Đảng với đồng chí Tập Cận Bình làm hạt nhân”.

Như vậy, tuần thị được xác định là công cụ trọng yếu để thực hiện quản trị Đảng nghiêm minh toàn diện. Thông qua tuần thị, trung ương trực tiếp giám sát việc chấp hành kỷ luật chính trị, nguyên tắc tổ chức và chuẩn mực đạo đức công vụ của các tổ chức Đảng và đội ngũ cán bộ, đặc biệt là cán bộ lãnh đạo chủ chốt ở các cấp, các ngành và các lĩnh vực then chốt. Đây chính là những chủ thể nắm giữ quyền lực thực tế, có khả năng tác động sâu rộng đến việc triển khai đường lối, chính sách và phân bổ nguồn lực phát triển. Vì vậy, giám sát họ không chỉ là vấn đề kỷ luật nội bộ, mà là yêu cầu có tính chiến lược đối với năng lực cầm quyền và hiệu lực quản trị quốc gia. Ở chiều ngược lại, thông qua việc phát hiện, xử lý và buộc khắc phục các sai phạm, tuần thị góp phần trực tiếp tạo dựng môi trường chính trị trong sạch, kỷ cương và ổn định, từ đó bảo đảm điều kiện chính trị cần thiết cho việc xây dựng xã hội khá giả toàn diện, thúc đẩy cải cách sâu rộng toàn diện và quản trị đất nước theo pháp trị toàn diện. Nói cách khác, tuần thị vừa là công cụ nội sinh của quản trị Đảng, vừa là nhân tố nền tảng bảo đảm cho các mục tiêu phát triển kinh tế - xã hội và cải cách thể chế được triển khai một cách thống nhất, thông suốt và hiệu quả.

Ở tầng sâu hơn về mặt lý luận, việc gắn cơ chế tuần thị với quản trị Đảng nghiêm minh toàn diện phản ánh rõ quan điểm Đảng cầm quyền phải kiên trì “làm cách mạng chính mình”. Trong điều kiện cầm quyền lâu dài, quyền lực không chỉ là nguồn lực để lãnh đạo xã hội, mà đồng thời cũng là nguy cơ tiềm tàng dẫn đến suy thoái, biến chất nếu không được kiểm soát hiệu quả. Do đó, “tự làm cách mạng chính mình” không phải là khẩu hiệu đạo đức mang tính kêu gọi, mà là yêu cầu mang tính quy luật đối với sự tồn tại và phát triển của một đảng cầm quyền xã hội chủ nghĩa. Trong logic này, tuần thị

đóng vai trò như cơ chế thể chế hóa quá trình tự cách mạng của Đảng. Thay vì trông chờ vào sự tự giác cá nhân hay các biện pháp xử lý hậu quả, tuần thị đặt tổ chức Đảng và cán bộ lãnh đạo dưới sự giám sát thường xuyên, trực tiếp và có quyền uy cao của Trung ương. Qua đó, Đảng buộc phải tự soi, tự sửa và tự điều chỉnh cách thức sử dụng quyền lực của chính mình. Điều này cho thấy, trong quản trị Đảng nghiêm minh toàn diện, Đảng không chỉ là chủ thể thực thi giám sát, mà đồng thời là đối tượng trọng tâm của giám sát.

Việc gắn tuần thị với quan điểm “tự làm cách mạng chính mình” cũng cho thấy một bước phát triển quan trọng trong tư duy cầm quyền, đó là chuyển từ cách tiếp cận dựa chủ yếu vào vận động chính trị và giáo dục tư tưởng, sang dựa vào thiết kế thể chế và cơ chế pháp trị để bảo đảm khả năng tự chỉnh đốn lâu dài. Nhờ đó, quá trình tự cách mạng của Đảng không còn phụ thuộc vào hoàn cảnh hay chiến dịch ngắn hạn, mà được duy trì như một trạng thái thường xuyên của quản trị chính trị. Từ góc độ của quản trị Đảng nghiêm minh toàn diện, có thể thấy cơ chế tuần thị vừa là sản phẩm, vừa là động lực của xây dựng Đảng. Thông qua việc kiểm soát quyền lực trong nội bộ Đảng, tuần thị góp phần củng cố tính thống nhất chính trị, nâng cao hiệu lực lãnh đạo và tạo nền tảng chính trị vững chắc cho phát triển toàn diện đất nước. Đồng thời, thông qua việc thể chế hóa quá trình tự giám sát và tự cách mạng, tuần thị giúp Đảng duy trì năng lực tự đổi mới, tự hoàn thiện trong bối cảnh biến động sâu sắc của môi trường trong nước và quốc tế.

Có thể khẳng định rằng, trong tư duy quản trị hiện đại của Trung Quốc, tuần thị không chỉ là công cụ phòng, chống tham nhũng, mà là thiết chế trung tâm để kết nối quản trị Đảng nghiêm minh toàn diện với pháp trị xã hội chủ nghĩa và quá trình Đảng tự làm cách mạng chính mình. Chính sự kết nối này đã tạo nên sức sống bền vững cho cơ chế tuần thị gắn chặt trong quản trị Đảng nghiêm minh toàn diện, đồng thời làm nổi bật giá trị lý luận và thực tiễn của mô hình quản trị Đảng cầm quyền trong điều kiện mới.

2.3. Hiệu quả thực tiễn và ý nghĩa lý luận của cơ chế tuần thị

Thực tiễn triển khai trong hơn một thập niên qua cho thấy, cơ chế tuần thị đã trở thành kênh phát hiện sai phạm chủ yếu và hiệu quả nhất trong công tác phòng, chống tham nhũng ở Trung Quốc hiện nay. Một tỷ lệ lớn các vụ án tham nhũng nghiêm trọng liên quan đến cán bộ do trung ương quản lý, bao gồm nhiều cán bộ cấp cao ở các địa phương, bộ, ngành và doanh nghiệp nhà nước

trọng yếu, đều có manh mối xuất phát từ các đợt tuần thị. Điều này cho thấy ưu thế nổi bật của tuần thị so với các hình thức kiểm tra hành chính truyền thống vốn mang tính định kỳ, thủ tục và dễ bị hình thức hóa.

Sở dĩ tuần thị đạt được hiệu quả cao trong phát hiện sai phạm là bởi cơ chế này không bị giới hạn trong khuôn khổ kiểm tra hồ sơ hay báo cáo, mà triển khai giám sát trực tiếp, toàn diện và có trọng tâm đối với việc thực thi quyền lực của tổ chức Đảng và cán bộ lãnh đạo. Các Tổ Tuần thị được trao quyền tiếp cận thông tin rộng, tiến hành đối thoại, gặp gỡ, xác minh tại chỗ và thu thập thông tin từ nhiều kênh khác nhau, qua đó có khả năng phát hiện những vấn đề mang tính hệ thống mà các cơ chế giám sát thường xuyên khó nhận diện. Trong bối cảnh quyền lực có xu hướng tập trung và che giấu sai phạm ngày càng tinh vi, cách tiếp cận này tỏ ra đặc biệt phù hợp với yêu cầu kiểm soát quyền lực trong điều kiện Đảng cầm quyền lâu dài. Một điểm quan trọng khác cần thấy được là vai trò của quần chúng nhân dân trong công tác tuần thị. Thông qua việc công khai kênh tiếp nhận thông tin, đơn thư khiếu nại, tố cáo và tạo điều kiện để quần chúng trực tiếp phản ánh tình hình, tuần thị đã biến nhân dân thành một lực lượng giám sát xã hội rộng lớn, bổ trợ cho giám sát nội bộ của Đảng. Trên thực tế, không ít vụ việc tham nhũng nghiêm trọng được phát hiện bắt nguồn từ các phản ánh của quần chúng trong thời gian Tổ Tuần thị làm việc tại địa phương, cơ quan hoặc đơn vị. Điều này không chỉ nâng cao hiệu quả phát hiện sai phạm, mà còn góp phần củng cố mối liên hệ giữa Đảng với nhân dân, tăng cường niềm tin xã hội đối với quyết tâm xây dựng Đảng trong sạch, vững mạnh.

Ở bình diện rộng hơn, hiệu quả thực tiễn của tuần thị còn thể hiện ở việc thúc đẩy sự thay đổi trong văn hóa chính trị và hành vi quyền lực. Khi giám sát trở thành trạng thái thường xuyên, có tổ chức và có quyền uy cao, việc “không dám tham nhũng” dần được củng cố bằng cơ chế thể chế; đồng thời, thông qua giáo dục chính trị và răn đe kỷ luật, từng bước hình thành ý thức “không muốn tham nhũng” trong đội ngũ cán bộ. Điều này cho thấy tuần thị không chỉ tác động đến cá nhân vi phạm, mà còn ảnh hưởng đến toàn bộ môi trường chính trị - tổ chức của Đảng. Về phương diện lý luận, cơ chế tuần thị cung cấp một minh chứng sinh động cho luận điểm về xây dựng Đảng cầm quyền trong sạch, vững mạnh phải dựa trên sự kết hợp hữu cơ giữa kỷ luật Đảng và pháp trị xã hội chủ nghĩa. Tuần thị là hình thức cụ thể hóa nguyên tắc đó, khi kỷ luật Đảng được thực thi trong khuôn khổ thể chế, gắn với trách nhiệm pháp lý và chịu

sự ràng buộc của các quy trình pháp trị. Qua đó, giám sát nội bộ của Đảng không còn mang tính khép kín hay thuần túy nội bộ, mà từng bước được đặt trong một chỉnh thể giám sát thống nhất của quản trị quốc gia hiện đại. Đặc biệt, nếu đặt trong mạch tư duy “tự làm cách mạng chính mình”, cơ chế tuần thị cho thấy một bước phát triển quan trọng trong lý luận xây dựng Đảng cầm quyền. Thay vì trông chờ vào sự tự giác hay những đợt chỉnh đốn mang tính vận động, Đảng đã lựa chọn con đường thể chế hóa quá trình tự cách mạng thông qua các cơ chế giám sát có tính thường xuyên, trực tiếp và có hiệu lực cao. Trong logic đó, tuần thị không chỉ nhằm xử lý sai phạm đã xảy ra, mà quan trọng hơn là buộc Đảng và đội ngũ cán bộ phải liên tục tự soi, tự sửa và tự điều chỉnh cách thức sử dụng quyền lực của chính mình.

3. Kết luận

Cơ chế tuần thị đã trở thành một trong những công cụ quan trọng và hiệu quả nhất trong hệ thống giám sát nội bộ của Đảng Cộng sản Trung Quốc, giữ vai trò then chốt trong phòng, chống tham nhũng và xây dựng Đảng trong sạch, vững mạnh. Từ hình thức đặc phái viên được xác lập trong Điều lệ Đảng năm 1922 đến hệ thống tuần thị được thể chế hóa và vận hành chuyên nghiệp hiện nay, cơ chế này đã trải qua gần một thế kỷ hình thành và phát triển, ngày càng hoàn thiện về tổ chức, nội dung và phương thức hoạt động. Đặc biệt, từ sau Đại hội XVIII, dưới sự lãnh đạo của Tổng Bí thư Tập Cận Bình, công tác tuần thị được triển khai với quy mô, cường độ và hiệu quả chưa từng có, thể hiện quyết tâm chính trị cao trong cuộc đấu tranh “không có vùng cấm, không có ngoại lệ” đối với tham nhũng. Thành công của cơ chế tuần thị không chỉ nằm ở thiết kế thể chế và quy trình khoa học, mà còn ở việc dựa vào quần chúng nhân dân, phát huy vai trò giám sát xã hội, qua đó củng cố mối quan hệ máu thịt giữa Đảng và nhân dân. Ở chiều sâu lý luận, tuần thị chính là sự thể chế hóa quan điểm Đảng cầm quyền phải kiên trì làm cách mạng chính mình, góp phần nâng cao năng lực tự giám sát, tự chỉnh đốn và bảo đảm sự lãnh đạo bền vững của Đảng trong điều kiện mới./

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- 1.[https://www.xuexi.cn/lgpage/detail/index.html?id=7260306619645824683](https://www.xuexi.cn/lgpage/detail/index.html?id=7260306619645824683&item_id=7260306619645824683) 红色档案故事】1938年11月《关于中央委员会工作规则与纪律的决定》
- 2.[https://www.xuexi.cn/lgpage/detail/index.html?id=4268570141495672055](https://www.xuexi.cn/lgpage/detail/index.html?id=4268570141495672055&item_id=4268570141495672055)彰显自我革命的最鲜明品格和最大优势